

30 ביוני 2020

לכבוד
פרופ' שלמה מור-יוסף
מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה

שלום רב,

הנדון: הפליית בני זוג ידועים בציבור בתבחינים למתן היתר כניסה לישראל

אנו פונים בדרישה לתיקון התבחינים שנקבעו בהחלטה שפורסמה ביום 14.6.2020, בעניין מתן אישור חריג לכניסת זרים שהם בני זוג של אזרחים או תושבים ישראלים לישראל. המדיניות שנקבעה בהחלטה מתעלמת מזכותם של בני זוג ידועים בציבור לחיי משפחה ולשוויון, ומההלכות הרבות שהכירו בזכויות אלה ופסלו אבחנה מפלה בין נשואים לבין ידועים בציבור בהעדר הצדקה רלוונטית. לפיכך, יש לקבוע כי המבחנים ואמות המידה שיבחנו לצורך מתן היתר לכניסתם של בני זוג לישראל יהיו זהים ושווים לגבי זוגות נשואים וזוגות ידועים בציבור. נעמוד להלן על הדברים בפירוט:

1. כחלק מההתמודדות עם מגיפת הקורונה נקבעה מדיניות "שמים סגורים", במסגרתה הוטל איסור על כניסתם של מי שאינם ישראלים לישראל, למעט מקרים חריגים. ביום 14.6.2020 פרסמה רשות האוכלוסין וההגירה [תבחינים למתן היתרים חריגים לכניסת זרים לישראל](#) במקרים מסוימים (התבחינים עודכנו ביום 28.6.2020). על פי הנוהל, תתאפשר הגשת בקשה לאישור לכניסת זר שהוא בן זוגו של אזרח או תושב ישראלי למדינה, ברשימה סגורה של מקרים, וכן כניסתם של סטודנטים, תלמידי ישיבות, מומחים מקצועיים ואחרים, בהיתרים פרטניים.
2. לעניין בני זוגם של ישראלים קובעים התבחינים, כי אפשר להגיש בקשה לכניסת בן זוגו של אזרח או תושב ישראל אך ורק כאשר בני הזוג נשואים זה לזה והנישואין רשומים במרשם האוכלוסין. על בני הזוג להוכיח מרכז חיים בישראל, או ביקורים בישראל או שניתן לבן הזוג רישיון ישיבה מסוג ב/1 או א/5 מכוח ההליך המדורג.
3. התבחינים אינם מאפשרים, בשום מקרה מתן אישור חריג לכניסתו של בן זוג ידוע בציבור של אזרח או תושב ישראלי לארץ, ואף אינם כוללים אפשרות למתן לבחינת בקשות חריגות שאינן עומדות בתנאי הסף האמורים, אך קיימת הצדקה עניינית לקבלן. גם במקרים שבהם יש לבני הזוג ילדים – לא מתאפשרת כניסתם של בני הזוג הידועים בציבור לארץ. כתוצאה, במקרים רבים הפרידה מאחד ההורים נכפית גם על הילדים, אך משום שהוריהם אינם נשואים. כך למשל – אם יצאו הילדים עם ההורה שאינו ישראלי מחוץ לישראל, ההורה לא יורשה ללוות את הקטינים בטיסה ולהיכנס עימם לארץ, ואם נמצאים הילדים בישראל, הם מופרדים מההורה השוהה בחו"ל, שאינו מורשה לחזור.

4. מפניות רבות שהתקבלו באגודה לזכויות האזרח בישראל עולה, כי אזרחים ותושבים שביקשו להגיש בלשכות הרשות בקשה למתן היתר כניסה לבני זוג ידועים בציבור סורבו אף מבלי שבקשתם נבחנה או נבדקה. נאמר להם שאינם יכולים להגיש בקשה, וכי הבקשה ממילא לא תיבחן, כיוון שאינה עומדת בתבחינים שנקבעו כתנאי סף. בפניות תוארו, בין היתר, מקרים שבהם בני זוג נאלצו לצאת מהארץ לתקופה קצרה בענייני עבודה או בעניינים משפחתיים, ונתרו מחוץ לישראל למשך חודשים ארוכים, ללא מקום מגורים ראוי, ללא עבודה וללא מקור הכנסה.
5. המדיניות המתוארת פוגעת באופן ישיר ונרחב בזכותם של זוגות ידועים בציבור לקיים את התא המשפחתי בארץ, לפעול להסדרת מעמדו של בן הזוג הזר, או להמשיך בהליך ההסדרה במסגרת ההליך המדורג, גם אם נמצאו כבר בעיצומו. תנאי הסף שנקבעו בהחלטת הרשות משקפים הכרה בזכותם של בני זוג נשואים לאחד את התא המשפחתי בישראל – והתעלמות גורפת ומוחלטת מזכותם המקבילה של מי שמנהלים חיים משותפים ללא נישואין – זכת שהוכרה פעמים רבות בפסיקה. כידוע, זוגות רבים מנהלים חיים משותפים בישראל מבלי להינשא באופן פורמאלי. הסיבות לכך רבות ומגוונות. בין היתר, זוגות רבים בוחרים שלא להינשא מסיבות אידיאולוגיות או אחרות, וכן בני זוג בני דתות שונות ובני זוג מאותו המין, המנועים מלהינשא בישראל בשל הוראות הדין האישי החלות בישראל.
6. שוב ושוב לאורך השנים מצאנו עצמנו נאלצים לנהל התדיינות נגד הרשות כדי להזכיר לה את חובתה לנהוג בשוויון בין בני זוג ידועים בציבור לבין בני זוג נשואים. לא נלאינו מלהזכיר את שנפסק: זכותו של אדם להקים ולקיים תא משפחתי הוכרה כזכות יסוד, וקיומה אינו מותנה באישוש הפורמאלי של הקשר הזוגי באמצעות נישואין דווקא (ע"א 7155/96 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נא(1) 160, 175 (1997); עע"מ 4614/05 מדינת ישראל נ' אורן פ"ד סא(1) 211, פס' 19 לפסק הדין (2006) (להלן: עניין אורן)). בני זוג ידועים בציבור אינם שונים לעניין זכותם לחיי משפחה מבני זוג נשואים. ממש כבני זוג נשואים "מדברים אנו באנשים בשר-ודם, באנשים כואבים, בבני-אדם חיים ונושמים" (ע"א 35/5577 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נז(1) 69,80 (2002)). העדרו של טעם המצדיק אפליה בין בני זוג מחייב מעצמו, כי ייקבעו תבחינים שוויוניים למתן היתר לכניסתם של בני זוג זרים לישראל.
7. היסוד היחיד להטלת הגבלות על כניסתם של זרים לארץ במסגרת מדיניות השמים הסגורים נעוץ בשיקולים הנוגעים לבריאות הציבור ולמניעת הדבקה והפצה של נגיף הקורונה בישראל. ברור לכל בר דעת, כי לעניין הסיכון הבריאותי מכניסתו של זר למדינה אין כל הבדל בין אדם הנשוי לישראלי לבין ידוע בציבור שלו. למותר לציין, כי זוהי גם עמדתם של הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות (ר' דיווחו של יובל אראל בגלי צה"ל מיום 25.6.2020). כאמור, גם משקלה של הזכות לקיום חיי משפחה והאינטרס הציבורי לאפשר מתן היתרים לבני הזוג או הורים לילדים אינם שונים בעניינם של ידועים בציבור. סטטוס הנישואין אינו מעלה ואינו מוריד אף לעניינים אלה.
8. **בהעדר יסוד לגיטימי לאבחנה שיוצרת מדיניות משרד הפנים לעניין כניסתם של בני זוג לישראל, אין מנוס מהמסקנה לפיה מדובר במדיניות מפלה ופסולה, שאינה יכולה לעמוד על כנה.**

לנוכח כל האמור נבקשך לקבוע ללא דיחוי כי התבחינים והתנאים להגשת בקשה להיתר כניסה לישראל עבור בני זוג ידועים בציבור של אזרחים ותושבים ישראלים יהיו זהים ושווים לאלה של נשואים, וכי נישואין ורישומם במרשם אינם תנאי למתן היתר כניסה.

בכבוד רב,

רעות שאער
מנהלת פניות הציבור

העתק: עו"ד דניאל סלומון, היועץ המשפטי לרשות האוכלוסין וההגירה